студентський хор став високопрофесійним колективом, з притаманним йому виконавським стилем, що вирізнявся тонкощами хорового звучання, цікавим репертуаром, де важливе місце посідали як твори старовинних та сучасних авторів, так і духовних літургійних й світських жанрів, обробки українських народних пісень.

Криворізька хорова школа сформувалась понад 6 десятиліть тому і продовжує утримувати високий рівень професійної майстерності завдяки надзвичайно плідній педагогічній діяльності видатних хормейстерів. Упродовж цих років, вони невпинно демонстрували музичну освіченість та глибокі пізнання в різних галузях мистецтва, створюючи взірцеву хорову школу, що і нині є прикладом для наслідування. Сузір'я митців, усі вони — корифеї Криворізької хорової школи.

Ірина Вербицька

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯРОСЛАВА СОРОЧУКА

Постать Ярослава Ярославовича Сорочука посідає вагоме місце в історії сучасного харківського музично-театрального простору. Як головний хормейстер, а згодом і головний диригент Харківського академічного театру музичної комедії (ХАТМК), він здійснив значний внесок у розвиток національної сцени оперети й мюзиклу. Його діяльність поєднувала кілька взаємопов'язаних напрямів: творчу інтерпретацію сценічних творів, роботу з хором та оркестром, формування репертуарної політики театру та підготовку молодих виконавців.

Ярослав Сорочук народився 2 січня 1948 року в селі Переваловка Полтавської області. Перші кроки в професії він зробив ще до завершення фахової освіти — у 1964–1965 роках працював учителем музики та співу, що заклало основу його педагогічних та організаторських здібностей. Навчання у Харківському інституті мистецтв імені І. П. Котляревського (спеціальність «Хорове диригування», закінчення у 1968 р.) стало базою для формування його професійного мислення та виконавської культури.

До початку роботи в театрі митець працював із різними колективами — від аматорських хорів до військових творчих ансамблів. Ця різноманітність визначила його гнучкість як керівника і здатність адаптувати стиль роботи до будь-якого складу виконавців. Досвід роботи керівником хору Полтавського хлібокомбінату, вихователем БМП №166, а також керівником художньої самодіяльності Харківського військового авіатехнічного училища (1969–1973) сприяв тому, що Сорочук розвинув універсальні навички — від вокально-хорової підготовки до організаційно-методичної діяльності.

У 1974 році відбувся його творчий дебют у ХАТМК на посаді головного хормейстера, що визначило подальший напрям професійної траєкторії. Уже з перших років роботи в театрі він демонстрував здатність поєднувати хормейстерські та диригентські функції, а згодом — виконувати й адміністративні обов'язки в періоди, коли почав очолювати театр як директор.

Однією з ключових характеристик творчої діяльності Сорочука була багатоаспектність роботи з виконавськими колективами. Як фахівець із хорового диригування, він розглядав хор як структурно й драматургійно важливий компонент опереткової вистави. Репетиційний процес він вибудовував комплексно, охоплюючи:

– хорові репетиції із детальним опрацюванням інтонації, ансамблю та дикції;

– індивідуальні заняття з концертмейстером для солістів;

– оркестрові читки з уточненням темпоритмічних і динамічних нюансів;

– хореографічні репетиції, у яких він особисто контролював синхронізацію музичної й пластичної складової.

За свідченням артистів театру, зокрема Н. Антоненко, диригент був надзвичайно вимогливим до точності інтонації, ритмічної структури та стилістичної достовірності виконання (з особистого архіву І. Вербицької). Диригентський жест Сорочука вирізнявся чіткістю, лаконічністю та семантичною насиченістю, що забезпечувало високий виконавський рівень керованих ним колективів.

Важливою рисою його діяльності була здатність працювати з різними групами трупи: хором, оркестром, балетом, артистами-вокалістами. Усі елементи вистави він сприймав як єдину драматургічну систему, де музична інтерпретація визначає сценічну динаміку та характер персонажів. Такий підхід відповідає сучасним уявленням про синтетичність жанру музичної комедії та оперети.

Однією з визначальних рис зрілого творчого періоду Ярослава Сорочука була тенденція до збагачення первинного композиторського задуму шляхом введення додаткових номерів, музичних епізодів або хорових сцен. Подібний підхід свідчив не про відхід від авторського тексту, а про прагнення розкрити сценічний образ глибше та урізноманітнити музично-драматургічну тканину. Найбільш яскраво це реалізувалось у таких виставах:

– «Сільва» (І. Кальман) — диригент доповнив виставу двома танцювальними номерами (танго та тріо друзів), що підсилило образний простір кабаре Орфеум і надало балету театру ширші можливості для розвитку.

– «Витівки Хануми» (Г. Канчелі) — постановка була збагачена грузинськими національними інтонаціями: виконанням хором акапельної пісні «Мравал джаміер» («Многая літа») та включенням «Лезгинки» А. Хачатуряна.

– «Фіалка Монмартра» (І. Кальман) — додавання чардашу з оперети «Голандочка» підкреслило характери мадам Арно та Франсуа Гільйона, загострюючи інтонаційні акценти вистави.

– «Весела вдова» (Ф. Легар) — особлива увага балетній групі, яка стала повноцінним драматургійним персонажем у сцені танго Гаде.

– «Старі дома» (О. Фельцман) — у музичний матеріал було введено арію з оперети «Біла акація», переосмислену в контексті образу Галі на основі нового тексту поета І. Факторовського.

Найбільш знаковим зразком творчого переосмислення стала вистава «Сватання на Гончарівці», у якій Сорочук реалізував власну «хорову

концепцію». Вистава була збагачена низкою відомих хорових фрагментів із репертуару хору ім. Г. Верьовки, що надало їй етнографічної достовірності та особливої музичної виразності.

За час роботи в ХАТМК Ярослав Сорочук здійснив понад п’ятдесят постановок, охопивши практично всі жанрові різновиди музичного театру: оперету, музичну комедію, мюзикл, казку, балет. Його репертуар включає класичні зразки І. Кальмана, Ф. Легара, Ж. Оффенбаха, І. Штрауса, а також твори сучасних композиторів – М. Самойлова, О. Фельцмана, В. Черненка.

Перелік постановок головного диригента ХАТМК Я. Сорочука:

1986 — «Бридка Ельза», музична комедія О. Фельцман Г. Фере за п’єсою Е. Рiслакі В. Гориславець;

1986 — «Кіт у чоботях», казка Е. Колмановський Г. Калау, перекл.Л. Гінзбург В. Гориславець;

1987 — «Дорога Памела» («Чи не пришити нам стареньку?..») мюзикл М. Самойлов, В. Валовой, Ю. Динов, за Д. Патріком, перекл. Г. Горіна та Р. Бикова Ю. Старченко, ассист. А. Поступной;

1988 — «Ніч у Венеції», оперета Й. Штраус Ю. Шишков, вірші А. Рустайкіс, В. Гориславець, ассист. А. Поступной;

1989 — «Попелюшка», казка А. Спадавеккіа І. Берлянд, І. Петрова, за Є. Шварцем, І. Горбатенко;

1990 — «Любов по американськи», мюзикл В. Колло Д. Джусто, А. Геркєн, Ю. Старченко;

1991 — «Мушкетери нашого подвір’я», казка В. Голубєв, В. Сокол, Б. Фарафонов;

1992 — «Сватання на Гончарівці», музична комедія К. Стеценко Г. Квітка-Основ'яненко, Ю. Старченко;

1993 — «Котигорошко», казка М. Стецюн М. Дреганова О. Драчов;

1994 — «О, Сюзанно», музична комедія М. Олійник, Р. Райт, О. Драчов;

1995 — «Віденський чарівник», Й.Штраус, О.Драчов;

1996 — «Принцеса і людожер», казка, музика збірна О. Драчов, М. Дреганова;

1996 — «Чоловік за дверима», оперета Ж. Оффенбах, А. Рустайкіс, Н. Басилов, В. Утєнін;

1997 — «Черевички з золотими пряжками» В.Мошков, О.Драчов;

1998 — «Кіт у чоботях», (поновлення) казка, Е. Колмановський Г. Калау, перекл.Л. Гінзбург А. Клейн, В. Побережець;

1998 — «Джельсоміно і пирати», казка, В. Шаїнський, А. Гангов, Л. Новогрудський, М. Ентін;

2000 — «Моя чарівна леді», мюзикл, Ф. Лоу, А. Лернер, В. Луї, за Б. Шоу, А. Клейн;

2000 — «Гульвіса» («Пригоди маркіза–гульвіси»), музична комедія, В. Черненко, В. Смолко за К. Гольдоні;

2000 — «Крадій у скруті, або Пограбування опівночі», мюзикл М. Самойлов, М. Мітрович, переклад Б. Рацера, Б. Константинова, А. Клейн;

2001 — «Таємниця чарівного ключика», казка,, В. Дружинін, О. Толстой, О. Коломійцев;

2001 — «Маріца» (поновлення), оперета, І. Кальман, Ю. Димітрін, Ю. Старченко, реж. поновлення В.Подорлова;

2002 — «Граф Люксембург», оперета, Ф. Легар А. Вільнер, Р. Боданицький, О. Коломійцев;

2002 — «Віват, Кальман!», вистава-концерт, І. Кальман, Т. Циганська, А. Клейн;

2003 — «Гульвіса («Пригоди маркіза–гульвіси»), музична комедія, В. Черненко В. Черненко, В. Смолко (за К. Гольдоні) В. Смолко, реж. поновлення В.Подорлова

2003 — «Вальс кохання», оперета Й. Штраус, музична редакція В. Саца, Л. Тарський, В. Сац, А. Клейн;

2003 — Маленькі шедеври великого майстра оперети, Ж. Оффенбах, Б. Тимофеєв, О. Коломійцев;

2004 — «Бембі» (поновлення), балет І. Ковач, Ю. Ковач, Є. Яворський, Т. Циганська (за казкою Ф. Зальтена), А. Якубов, поновлення Л.Федорової, І. Клепікової;

2005 — «Атташе посольства», оперета, Ф. Легар, В. Масс, М. Червинський, сценічна редакція А. Клейна;

2006 — «Пітер Пен», казка О. Глотов, А. Луцький, Г. Сац, І.Карпова, А. Клейн;

2006 — «Орфей і Еврідіка», оперета Ж. Оффенбах, укр. лібрето і вірші В. Березки, О. Драчов;

2007 — Вистава-концерт до 125-річчя І. Кальмана, І. Кальман, О. Драчов;

2007 — «Сорочинський ярмарок», музична комедія, О. Рябов, Л. Юхвід, М. Авах, А. Клейн;

2009 — «Таємниця Дон Жуана», музична комедія, М. Самойлов, С. Алешин, І. Ривіна;

2010 — «Баб'ячий бунт», музична комедія, Є. Птичкін, К. Васильєв, М. Пляцковський, за «Донськими оповіданнями» М. Шолохова, реж. В. Подорлова;

2011 — «Фауст», Light мюзикл Ш. Гуно і збірна музика, реж.О. Драчов, за мотивами Й. Гете;

2014 — «Циганський барон», Й.Штраус, В.Подорлова;

2014 — «Прекрасна Галатея», Ф.Зуппе, І.Коваль;

2015 — «Музичні барви України», концерт, О.Серьогін;

2016 — «Витівки Хануми», Кончеллі, реж. Коваль;

2018 — «Все починається з кохання або Старі дома», О. Фельцман, реж. І. Коваль;

2019 — «Фіалка Монмартра», І.Кальман, реж. В.Подорлова;

2020 — «Сімейна авантюра або вона на все згодна», І.Рибчинський, реж. І. Коваль.

Серед постановок — як поновлення традиційної класики, так і сучасні інтерпретації, що свідчить про системний, цілеспрямований підхід до формування репертуару. Показовим є й те, що Сорочук був одним із ініціаторів проведення тематичних концертних програм театру: «Віват, Кальман!», «Всі секрети оперети», «Музичні барви України», «Від оперети до мюзиклу». Подібні проєкти сприяли популяризації різних музичних стилів і

формували у глядача цілісне уявлення про еволюцію музично-театрального жанру.

Окрім творчої діяльності, Я. Сорочук брав активну участь у громадському житті театру: входив до художньої колегії, профспілкового комітету, був членом Національної спілки театральних діячів України. Значною була й його діяльність як голови журі міжнародного фестивалю «Музи і діти», де він здійснював відбір і підтримку молодих співаків, сприяючи професійній орієнтації юних виконавців. Як музичний керівник Народного театру Дергачівського районного будинку культури, Сорочук забезпечував методичну допомогу та підтримував розвиток аматорського мистецтва, що становить важливу складову культурного життя регіону.

Професійна діяльність Ярослава Ярославовича Сорочука відзначається багатовекторністю та системністю, що дозволяє охарактеризувати його як універсального митця музичного театру. Поєднуючи функції диригента, хормейстера, педагога та постановника, він створив унікальний творчий простір, у якому хор, оркестр, солісти та балет отримували можливість повного художнього розкриття.

Список використаних джерел:

Щукіна, Ю.П. (2021). *Еволюція театру оперети в контексті сценічної культури України другої половини XX - початку XXI ст.: жанровий аспект*. (Дисс. … канд. мистецтвознавства). Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. Київ.

Христина Флейчук

ОТЕЦЬ МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ – ОЛЕКСАНДР КОШИЦЬ: ЮВІЛЕЙНІ РЕФЛЕКСІЇ (ДО 210-ЛІТТЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ о. М. ВЕРБИЦЬКОГО та 150-ЛІТТЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ О. КОШИЦЯ)

2025-й рік наповнений ювілейними датами кількох знакових для української культури постатей, пошанування яких є не просто даниною пам’яті, але й прямою інвестицією у національну безпеку нашої держави.